

Mobilnost in spletna dostopnost za invalide in starejše: Ni? o invalidih brez invalidov

Pon, 14.10.2024 - 15:11

Natisni

Ljubljana, 14. oktober 2024 - V organizaciji Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, Geodetskega inštituta Slovenije in Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije se je odvil posvet Mobilnost in spletna dostopnost za invalide in starejše - povezovanje znanj in izkušenj za vklju? ujo?o družbo, katerega namen je bil predstaviti celovit pogled na mobilnost invalidov in starejših v Sloveniji ter spodbuditi povezovanje razli?nih podatkov in storitev v enotno državno platformo za ve?jo mobilnost invalidov in starejših oseb s ciljem razvijanja vklju?ujo?e družbe in omogo?anja boljše kvalitete življenja.

Posvet je bil namenjen tudi ozaveš?anju, da mobilnost ni samoumevna, krati pa je predpogoj za opravljanje aktivnosti oseb z razli?no invalidnostjo v vsakdanjem življenju. V Sloveniji namre? živi okoli 170.000 invalidov, 21 % prebivalcev je starejših od 65 let, kar 45 % slovenskega prebivalstva pa se uvrš?a med ranljive skupine udeležencev v prometu. Z dolgoživostjo družbe in demografskimi spremembami pa se bodo v prihodnje te številke še pove?ale.

Predsednik Državnega sveta RS **Marko Lotri?** je uvodoma spomnil, da sta v zadnjih letih Varuh ?lovekovih pravic in Zagovornik na?ela enakosti v rednih in posebnih poro?ilih ve?krat opozorila na težave z dostopnostjo javnega prevoza in javnega grajenega okolja, med drugim tudi izobraževalnih ustanov, centrov za socialno delo in sodiš?. Poudaril je, da mora biti osebam z oviranostmi dostopno tako izobraževanje in sodelovanje v procesih odlo?anja, kot tudi vse druge storitve v državi, ki so sicer dostopne vsem drugim državljanom in prebivalcem Republike Slovenije: pa naj si gre za dostopnost v zunanjem, notranjem, spletnem, socialnem ali virtualnem prostoru. »Ne zgolj zato, ker je tako zapisano v zakonodaji, ampak iz iskrenega spoštovanja do soljudi, s katerimi sooblikujemo družbo. Zato, ker je tako enostavno prav.« Spomnil je tudi, da niso zgolj invalidi tisti, ki potrebujejo dolo?ene prilagoditve za lažje in bolj kakovostno vsakodnevno življenje, ter da se kot dolgoživa družba moramo zavedati, da bomo slej ko prej vsi potrebovali lažji dostop do stavb, prilagojena prevozna sredstva in komunikacijske poti.

Svetovalec direktorja Geodetskega inštituta Slovenije **mag. Roman Rener** je v uvodnem nagovoru poudaril, da je namen posveta predstaviti zgodbo petih prostorov, saj vse, kar moramo opraviti, opravimo v enem od teh prostorov. »V potovanju skozi pet prostorov bomo identificirali, kaj je treba še urediti, da bodo prostori dostopni vsem. Prikazali bomo ideje in rešitve, s katerimi bi lahko invalidom in starejšim omogo?ili boljše življenje,« je pojasnil in dodal, da je pomembno, da so pri oblikovanju rešitev vklju?eni tisti, ki rešitve potrebujejo.

Mag. Mateja Toman, predsednica Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije, je dejala, da ta posvet vidi kot »še en prispevek k zmanjševanju razkoraka med zakonodajo, ki zagotavlja dostopnost in enake možnosti vsem prebivalcem Republike Slovenije, in realnostjo, v kateri vidimo, da mnoge zaveze še niso uresni?ene«. Izpostavila je pomen osveš?anja, razširjanja znanja in razumevanja, da je dostopnost pomembna in kaj dostopnost sploh je, saj je ta namre? veliko ve?, kot zgolj dejstvo, da v prostoru ni stopnic. Poudarila je, da višina finan?nega vložka, potrebnega za prilagoditve prostora ranljivim skupinam, ne bi smela biti izgovor, da se ovire ne odpravi, saj ima izklju?evanje celih družbenih skupin mo?ne negativne u?inke na celotno družbo, med drugim tudi ekonomske.

Minister za kohezijo in regionalni razvoj **dr. Aleksander Jevšek** je v uvodnem nagovoru poudaril, da se v okviru Programa evropske kohezijske politike 2021-2027 skrb za invalide in starejše na področju dolgotrajne oskrbe, zdravja in socialne vključenosti ter trga dela v luči znanja in spretnosti, prepleta na vseh nivojih. V okviru evropske kohezijske politike 2021-2027 bodo med drugim podprti ukrepi izvajanja aktivne politike zaposlovanja za uinkovito in hitro spodbujanje dostopa do zaposlitve za starejše in invalide. Vključene bodo tudi investicije v obstoječe in nove objekte s področja izobraževanja in usposabljanja, ki bodo omogočile posodobitve zastarelih stavb, ukrepi za podporo prehoda iz institucionalne oskrbe na oskrbo na domu in ukrepi za zgodnje prepoznavanje demence. »Ključna naloga je, da izpeljemo projekte, ki bodo prinesli konkretne izboljšave. Ni nam ne pomagajo evropska sredstva, če niso zraven ljudje, ki so pripravljene projekte izvajati,« je poudaril in izpostavil pomembno vlogo lokalnih skupnosti pri implementaciji projektov.

Generalni direktor Direktorata za prometno politiko na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo **Darko Trajanov** je med drugim predstavil projekt Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi, katerega glavni cilj je omogočiti in izboljšati mobilnost oseb z različnimi oviranostmi ter s tem prispevati k dvigu kvalitete njihovega življenja. V okviru prizadevanja za celostne rešitve dostopa do avtobusnega in železniškega prometa se izvaja projekt Prostorska podatkovna podpora upravljanju javnega potniškega prometa – Invalidi v javnem potniškem prometu. V okviru projekta je pod okriljem Družbe za upravljanje javnega potniškega prometa (DUJPP) septembra letos začel delovati klicni center, ki bo pet mesecev pilotno testiral urejanje prevozov na klic za gibalno ovirane osebe, ki za gibanje uporabljajo različne tehnike, v obliki Ljubljana in Maribor.

Namestnica generalnega direktorja Geodetske Uprave Republike Slovenije **mag. Erna Flogie Dolinar** je izpostavila pomen vodenja zbirk podatkov, ki jih zbira in upravlja Geodetska uprava RS. Prvi korak, da je vsaka lokacija, pa naj si bo to na prostem ali v stavbi, lahko prilagojena osebam z različnimi oviranostmi je, da je lokacija pregledana na terenu. »Geodetska služba bo tudi v prihodnje zagotavljala čim bolj ažurne in točne informacije,« je poudarila.

V nadaljevanju posveta so predstavniki stroke predstavili zgodbo petih prostorov kot zgodbo skupnega povezovanja podatkov in storitev v enotno državno platformo. Slednja vključuje zunanji prostor (dostopnost urbanega okolja ter mest in naselij), notranji prostor (dostopnost notranjosti javnih objektov), spletni prostor (spletno dostopnost do informacij za mobilnost), socialni prostor (prevoze na klic in izmenjavo znanj izkušenj) in virtualni prostor (s tehnologijo podprta vadba v domačem prostoru). Poseben poudarek je bil dan tudi dostopnosti turizma za invalide (Projekt CE-Spaces4All). Številni javni prostori in turistične destinacije še vedno predstavljajo velik izziv za invalide, predvsem zaradi pomanjkanja ozaveščenosti dostopnega turizma in javnih ustanov, nezadostne vključenosti invalidov, pomanjkanja standardiziranih podatkov za nartovanje dostopnosti na podlagi dokazov in neustreznih storitev za invalide za samostojna turistična potovanja.

Predstavljene so bile inovacije in tehnološke rešitve na področju zagotavljanja dostopnosti, ki bi lahko ob ustrezni implementaciji bistveno pripomogle k boljši dostopnosti, žal pa v mnogih primerih oviro predstavlja nezanimivost z ekonomskega vidika. Tehnologija pa sama sebi ni zadostna, so opozorili sodelujoči, potrebujemo namreč tudi osveščene in usposobljene ljudi ter zagotavljanje podpore za osebe z različnimi oviranostmi.

Velik pomen ima tudi informiranje o dostopnosti posameznih stavb. V ta namen Urbanistični inštitut RS že vrsto let opravlja nalogo ocenjevanja dostopnosti objektov v javni rabi po celotni državi in informacije o dostopnosti teh objektov vnaša v evidenco. Do sedaj je bilo pregledanih 342 javnih objektov v državi. Popisovalci preverijo prehod iz zunanosti v notranjost, parkirišča, dostop do objekta, vhod v objekt, vrata,

kljuge in notranjo dostopnost (hodnike, stopnišča, dvigala, informacijske pulte, sanitarije, označevalne table in talne oznake), informacije pa nato objavijo na spletni strani dostopnost.si.

V zaključnem delu posveta je bilo opozorjeno na to, da je omogočanje varne mobilnosti in dostopnosti v javnem prostoru in v javnih objektih izpostavljeno pravica invalidov in starejših, pri čemer je ključna naloga države, da za to zagotovi primerno infrastrukturo. Po mnenju udeležencev posveta bi bilo nujno treba čim prej zagotoviti povezovanje slovenskega znanja, baz podatkov in rešitev v skupno platformo »Zgodba petih prostorov«.

Udeleženci posveta so prav tako pozvali državo, da naj zagotovi potrebna (evropska) finančna sredstva za delovanje prej navedene platforme, kar bo omogočilo invalidom in starejšim razvoj storitev za učinkovito in varno mobilnost na enem mestu. Kot primernega koordinatorja vsebin v okviru platforme pa je bil prepoznani Geodetski inštitut Slovenije.

Opozorjeno je bilo tudi na nujnost zagotovitve ustreznih finančnih sredstev za nadaljnje delovanje klicnega centra za prevoze na klic za gibalno ovirane osebe v okviru Družbe za upravljanje javnega potniškega prometa.

Za koordinatorja nadaljnjih aktivnosti je bil predlagan Geodetski inštitut Slovenije.

Zaključke bo na eni prihodnjih sej obravnavala Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide nato pa jih bo obravnaval še plenum Državnega sveta Republike Slovenije, ki bo z njimi seznanil pristojne institucije.

Posvet je vodil predsednik Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide **Danijel Kastelic**.

Na posvetu so s prispevki sodelovali **mag. Roman Renar, dr. Dalibor Radovan, Jani Demšar, Marina Lovrič, mag. Blaž Barborič** in **mag. Katja Oven** z Geodetskega inštituta Slovenije, **dr. Igor Bizjak** z Urbanističnega inštituta Republike Slovenije, **dr. Matevž Pogačnik** s Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, **prof. dr. Zlatko Matjažič** z Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Republike Slovenije Soča in **Maša Malovrh** z Beletrine.

Foto in video: Benjamin Beci/DS.

***Posnetek je opremljen s tolmačenjem v slovenski znakovni jezik.

